

על סדר הדף היומי

שבת ב. יציאות השבת

יציאות השבת שתיים שֶׁהן ארבע בפנים ושתיים שֶׁהן ארבע בחוץ. כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים וכו' ב: אמר ליה רב מתנה לאב"י הא תמני הו"ן תרתי סרי הו"ן וליטעמך שיתסרי הו"ן

כתב על כך אחד מהלומדים :

נכל פעם שמתחילים את מסכת שבת, סבא שלי אומר בשם רבו שאם בעל הבית רק היה מכניס את העני הביתה ולא משאיר אותו בחוץ, כל הסיבוך הזה לא היה קורה...

שבת יא. – כתינוק הבורח

משנה ולא יקרא לאור הנר, באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא

קהתי : ברם התנוקות קוראים מפני שאימת רבם עליהם ובירושלמי מבואר טעם אחר – שהתינוקות רוצים שיכבה הנר כדי שלא יצטרכו לקרוא ולפיכך לא יטו אותו... (ורב ניסים גאון, בדף יג. כתב שזה הסבר חביב)

שבת יב. בענין ההורג כינה

שו"ע סימן שטז סעיף ט - פרעוש הנקרא ברגו"ת בלשון ערב אסור לצודו

שבת יט. הגוי והכלב

תנו רבנן נותנין מזונות לפני הכלב בחצר נטלו ויצא (לרה"ר) אין נזקקין לו (לעכו"מ מלצאת). כיצא בו נותנין מזונות לפני הגוי בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו הא תו למה לי **היינו ה** מהו דתימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה קא משמע לן

ערובין ו. לחי מכאן ולחי מכאן

"ובכן, באותו ערב שאירע המעשה, אחזתי בלימודי במסכת שבת בענין עירוב המועיל להוציא מרשות לרשות בשבת. קראתי בריכוז ובקול את דברי הגמרא החל מדף ו עמוד א' לדף ו' עמוד ב', בזה הלשון: "מי שיש לו ב' בתים בשני צידי רשות הרבים, עושה לחי מכאן (=עמוד צמוד לקיר בצד פתח המבוי) ולחי מכאן..." ובדיוק אז נכנסה אשתי ואפילו לא הרגשתי... חזרתי בקול חזק "לחי מכאן ולחי מכאן". והיא שמעה ברור את המלים הללו, והייתה בטוחה שאני תובע ממנה שוב ושוב "לחי מכאן! לחי מכאן!" ויצאה מהחדר פגועה..."

ערובין לו: מצוה לא לשלם מס + בריחה מהמחנך

מתני' מתנה אדם על עירובו ואמר אם באו גוים מן המזרח עירובי למערב מן המערב עירובי למזרח.. אם בא חכם מן המזרח עירובי למזרח מן המערב עירובי למערב גמ' כי אָתָא רבי יצחק תני איפכא כולה מתניתין. קשיא גוים אגוים קשיא חכם אָחָכָם ! גוים אגוים לא קשיא הא בפרהגבנא הא בְּמָרִי דְּמָתָא רש"י - **תני איפכא**. בורח מן החכם ומתנה אם בא חכם למזרח עירובו למערב כו' ולגבי נכרים תני דלהוא צד דליתו נכרי לקני עירוביה: **פרהגבני**. גבאי המס ובורח מפניהם: **מרי דמתא**. צריך הוא לפייס או לצעוק:

והרי ערוב תחומין הוא רק לדבר מצוה ומערב לברוח מגובי המס **משמע - מצוה לא לשלם מס** ... (אבל !! זה רק במיסוי גוי)

חכם אָחָכָם לא קשיא הא בְּמָרִי דְּמָתָא פירקי הא בְּמָרִי שְׁמַע:

רש"י מותיב פירקי. לדרוש ברבים דעת האדם לילך ולשמוע: **מקרי שמע**. כלומר מלמדי תינוקות להתפלל

ויש להבין – למה לברוח ממלמד תינוקות ? בערוך , מובא ביעב"ץ, שמדובר במלמד שבא לגבות ממון בשבת (!) ולכן הוא בורח...ועוד ביעב"ץ הסבר, שבורח כי אין לו אוכל לתת למלמד...

ערובין מג. איך אליהו הנביא בא לבריתות בשבת? ומה ענה החזו"א בדרך בדיחותא

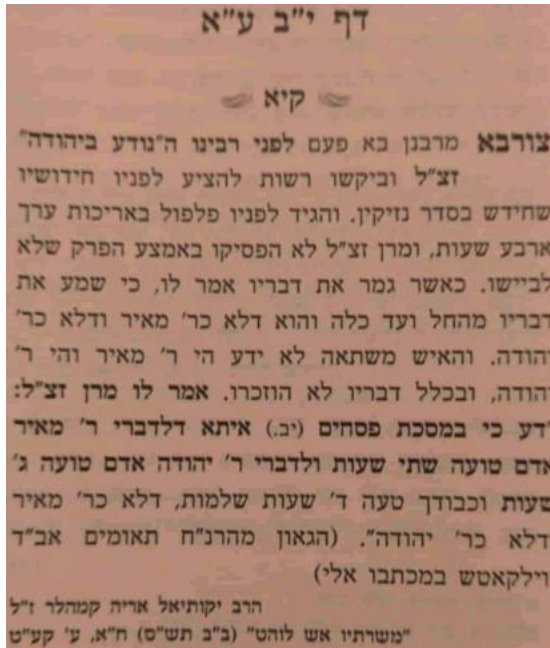
בעי רב חנניא י"ש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה? תא שמע הני שב שמעתא דאיתאמרן בצפרא בשבתא קמיה דרב חסדא בסורא, בהדי פגיא בשבתא קמיה דרבא בפומבדיתא. מאן אמרינהו לאו אליהו אמרינהו? אלמא אין תחומין למעלה מעשרה ! {הגמרא דוחה - לא דלמא יוסף שיצא אמרינהו, רש"י - יוסף שיצא דלא מינטר שבתא}

בהו"א משמע שאין תחומין למעלה מ-10, כי אם היה אסור, אליהו שהוא כן שומר שבת, לא היה עובר באותה שבת מסורא לפומבדיתא.

ומובא **בשם החתם סופר, שהקשה איך אליהו בא לכל הבריתות בשבת?** ותירץ :

דכשנא נחורא מלאך אין קסידא שאז אין חייב במצות אכל כשנא לומר הלכה אין יכול לבא נחורא מלאך דלא בשמים היא ומוכרת להחלש צגופו שנשאר צעננים ולבא נחורא נג"א ולז מזוה במצות וזכרוננו ששאלמי למרן החזו"א זצ"ל א"כ מה ראית הגמ' מאלהיו דילמא אחר שאמר ההלכות נסורה נהפך למלאך והלך לסומבדיתא ואח"כ נהפך שוב לאדם ואמר ההלכות שם והשיב נבדיותא שאס הי' נג"א הי' אסור לו להיפך למלאך דהוי נטילה נשמה ינראה שלא אמר כן אלא לנבדיותא נעלמא דרחוק לומר דזה שנהפך

טוב ברור...אין מקום בדף להאריך...

שלוש הצירות של שני בתים * ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי שמעון וזמאן פליג עליה רבי יהודה והא אמרת רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה ומאי קושיא דילמא הכא נמי חזבא דאיתמר איתמר דכא דלא איתמר לא איתמר אלא מהא דתנן * חמניה את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחר ישראל אומר לבני הצירות דברי ימי מאיר רבי יהודה אומר אינו אומר רבי יוסי אומר נכרי אומר ישראל אינו אומר מפני שאין דרך ישראל לבא בשבת רבי שמעון אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אומר שכבר הסית דעתו ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב * הלכה כר"ש זמאן פליג עליה ר"י * והא אמרת רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה * מאי קושיא דלמא הכא נמי חזבא דאיתמר איתמר דלא איתמר לא איתמר אלא מהא * דתנן וחוה שאמרו העני מערב ברגליו רבי מאיר אומר אנו אין לנו אלא עני רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר לא אומר מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא יערב ברגליו * ומתני ליה רב חייא בר אשי לחייא בר רב קמיה דרב אחד עני ואחד עשיר ואמר ליה רב סיים בה נמי הלכה כרבי יהודה תרתי למה לי * הא אמרת ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ומאי קושיא דילמא רב ליה ליה להני כללי אלא מהא * דתנן * חובבא לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיתן לה שלשה חרשים * וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיתן להן שלשה חרשים אחד בתולות ואחר בעולות אחד אלמנה אחד נרושות אחד ארוסות ואחר נשואות ר' יהודה אומר נשואות יתארסו ארוסות ינשאו חוץ מארומה שביהודה מפני שלבו גם בה ר' יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול * ואמרין רבי * (אליעזר) לא על לבי נדרשא אשכחיה לרבי אבי דהוה קאים אמר ליה מאי אומר בבי נדרשא אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי מכלל ריהודא פליג עליה אין * והתניא * דרי שהיתה רדופת לילך לבית אביה או שהיתה לה בעם גם בעלה או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה היא חולה עקרה וקנה קמח ואילנות ושאינה ראויה לילד או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין וקמח לאחור מיתת בעלה כולן צריכין להמתין * דרשים דברי ר"מ רבי יוסי מתיר לארס ולנשא מיד למה לי והא אמרת ר"מ רבי יוסי הלכה כר' יוסי ומאי קושיא למה לאפקי מדרב נחמן אמר שמואל דאמר * הלכה כרבי מאיר * בניירותיו אלא מהא * דתניא * חולבין ליריד של נכרים ולקוחים מתן בחמה ועבדים ושפחות בתים שדות וסריסות וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן * ואם היה כהן מטמא בחוצה לארץ לרין לערער עמקו וכשם שמתמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות בית קברות מ"ד טומאה דאורייתא היא אלא * בבית הפרס דרבנן ומטמא לישא אשת וללמוד תורה אמר רבי יהודה איסורי בוטן שאין מטמא ללמוד אבל מטמא ללמוד לא יטמא ר' יוסי אומר * אף בוטן שמתמא ללמוד נמי יטמא לפי

פסחים לא: כספים אין להם שמירה אלא בקרקע (ותודה לרב נתן פיירמן)

'אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו'

ואם אנחנו עפר, אז?

'אמר שמואל: כספים אין להם שמירה אלא בקרקע'...

מאחר ועפר אנחנו -אפשר להפקיד אצלינו את הכספים חופשי...

אנחנו כבר נסתדר איתם...

פסחים מב. - מים שלנו

אמר רב יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלנו

דרשה רב מתנה בפפוניא למחר אייתו כולל עלמא חצביהו ואתו לגביה ואמר ליה הב לן מיא אמר להו אגא במיא דביתו אמרי

לעומת זאת (ותודה לאחי הרב עזריאל משיבת שדמות מחולה)

תוס' ע"ד דף 20: "נראה לי שהוא גדול ביותר ולכך הוצרכתי לבתר". אך כן ממשיך בעוד תוס' מאד ארוך ד"ה קדירא

ערובין ס. שמות לא שגריתיים

הנהו בני קקונאי - לא היית רוצה לגור שם..

מר בר פופידתא מפומבדיתא...

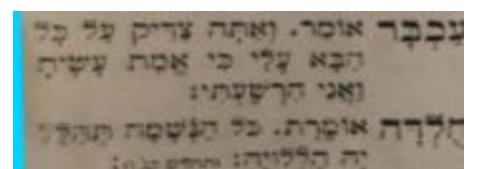
ועוד שם- הנהו בני קקונאי דאיתי לקמיה דרב יוסף אמרו ליה הב לן גברא דליערב לן מאתין (שיערב את עירנו) אמר ליה לאגבי זיל ערב להו ויחזי דלא מצווחת עליה גבי מדרשא

רב יוסף חושש מהתלמידים שלא יצווחו על הערוב שיעשה אבי...

פסחים י: - עכבר וחולדה

עכבר נכנס ונכר בפיו וחולדה יוצאה ונכר ועכבר בפיו חולדה מהו

בפרקי שירה (ותודה לרמי עוז)

אבי גרינבלט : על זה נאמר - לשיר בפה מלא (עכבר וחמץ...)

והנה בכל זאת תובנה רצינית ממעשה מבודח זה -אמונת חכמים:

אוצרות הש"ס :

לנו עובדא זו. מה נ"מ לנו לדעת אם אנשי פפוניא היו טועים בדברי ר"מ. אולם הדבר נכון דרבותינו בעלי הש"ס רמזו לנו לדעת עם כמה צריך לכל אדם להיות חזק באמונת חכמים ושלא להרהר ח"ו -אחר רבו אפי' בדבר שהוא רחוק מאד משכל ההגיוני. והוא שרב מתנה דרש בלשון הקודש

פסחים מט. לעולם יישא בת ת"ח וישיא ביתו לת"ח.

לכבוד חתונת ביתנו נופר, עם חתנו היקר אסף הורוביץ

כשהציעו את האבני נזר (רבי אברהם מסוכוטשוב, בעל האגלי טל, אביו של השם משמואל) לחתן לבעל הדברי חיים מצאנז , בחנו הדברי חיים כמה שעות, ולן בביתו, ולמחרת ביקש לבחון עוד. אל העילוי הצעיר שאם כן עליו לבחון בחזרה את החותן. לשאלת הד"ח מאי כוונתו, ענהו שכל הסיבה שהחותן בוחן את המיועד לחתן, הוא כדי לוודא שמשיא ביתו לת"ח, ובאמת

מהאי טעמא היה ראוי שהחתן גם יבחון את החותן כדי לוודא שהוא נושא בת ת"ח !

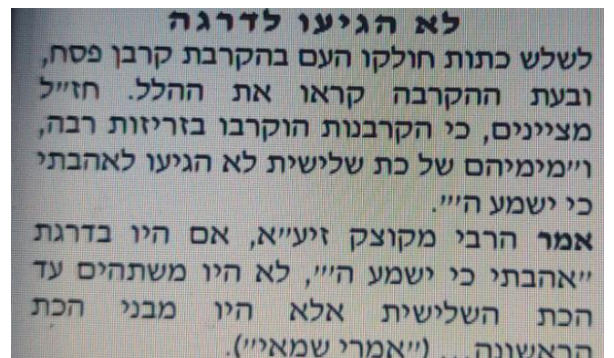
אלא מאי, החתן סומך על המבחן הראשון שנבחן החותן כשהיה חתן בשעתו, אבל כעת כשהד"ח לא סומך על המבחן הראשון שבחן את החתן, א"כ גם החתן צריך לבחון את החותן

(ואמר אז הד"ח שהוא רואה שהבחור שייך לקוצק וכן הוזה כידוע- נשא ביתו של הרמ"מ מקוצק).

פסחים סד. כת עצלית

משנה : קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהם רבי יהודה אומר מימיהם של כת שלישיית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין - סה. תנא היא נקראת כת עצלית

מתוך מאורות הדף היומי :

ירושלמי פסחים ג-ז – תורה או צרכי ציבור ?

רבי אבהו שלח לרבי חנינה בריה , יזכי בטבריה, (= שיזכה בתורה ללמוד אצל רבי יוחנן בטבריה). אתון ואמרין ליה גמל הוא חסד. (=מתנדב בחברה קדישא) . שלח ומר ליה – המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריה ?

זכורני עת למדנו בישיבת אור עציון , הימים ימי ממשלת רבין , והגולן בסכנה. ראש הישיבה מו"ר הרב דרוקמן- קבע שביטולה זהו קיומה ולעיתים, נדירות אמנם, התגייסנו למאבק כגון לשכנע תושבי קרית מלאכי לפרוס שלטי העם עם הגולן על מעקה המרפסת שלהם. לעומתו, הר"מ שלנו, הרב רא"ם הכהן לא הסתיר את ביקורתו. הוא ציטט את מי שבירך שנאמר בשבת אחרי יקום פורקן , כל העוסקים בצרכי ציבור באמונה – הקב"ה ישלם שכרם. שכר יהיה להם אבל תלמידי חכמים הם לא יצאו מזה...

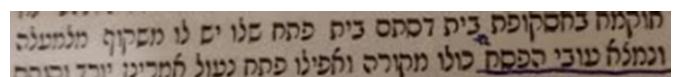
פסחים פה: ברש"י - פתח פסח

וכן לתפלה. העומד מן האגף ולפנים מצטרף לעשרה והעומד חוץ לפסח (=פתח) אין מצטרף:

לעשרה והעומד חוץ לפסח חין מצטרף

ועל זה ניתן לומר " פיסחו לי פסח כפיסחו של מחט וכו' "

גם בשבת ט. רש"י ד"ה פתח נעול

בראשית ל-לא

"ויאמר מה אתן לך? ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה ... הנצי"ב (בתרגום חופשי) בשם חותנו: מה זה משנה מה שאבקש, הרי ממילא לא תתן לי מאומה... (ותודה למנחם דסברג)

בראשית לא-ז

* "ואביקן התל בי והחליף את משכרתי עשרת מונים ולא נתנו אלוקים להרע עמדי" (ל"א, ז) - לבן הארמי הגיע לשמוע את דרשת האלשיך - ה'מנחת אלעזר' סיפר, שהאר"י היה רגיל לילך לשמוע דרשותיו ואמרותיו הטהורות של האלשיך, ונימק זאת, כי ראה שכל פמליא של מעלה הלכו לשמוע דרשות האלשיך, ע"כ גם הוא הלך לשמוע בשעה שהחכם יושב ודורש ברבים. פעם אחת דרש האלשיך בעניין לבן הארמי שהחליף משכורתו של יעקב אבינו עשרת מונים, ופרש"י שהכוונה לעשר פעמים עשר, שהם מאה פעמים, שהלך לבן בתחבולות שונות ועצות עמוקות לרמות את יעקב כה וכה, וסיפר האלשיך בפרוטרוט מה היו מאה תחבולות שרימה לבן את יעקב. והעם בשמעם נתפעלו והתענגו משוב טעמן, והאר"י עשה אז תנועת שחוק, ואח"כ חלף הלך לו באמצע הדרשה. ואמר האריז"ל כי ראה את לבן שהיה שם בעת הדרשה, ועל כל פעם ואופן שסיפר האלשיך איך שחשב לבן לרמות את יעקב אבינו, הרכין לבן את ראשו ונענה לו כי אמת יהגה חכו, וגם בזה כיוון לרמות, וע"ז שחק האר"י (ויש אומרים דבפעם האחרונה אמר לבן:

על רמאות זו לא חשבת. ויש אומרים שמה שאמר זאת - גם היה בדרך רמאות...).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפח סעיף ה
והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת, ואלו הן: הרואה ס"ת שנשרף, או יוה"כ בשעת נעילה, ט"ז או (יז) ט קורות ביתו או שינוי שנפלו; וי"א הרואה יוה"כ אפילו שלא בשעת נעילה; וי"א הרואה שקורא בתורה; וי"א הרואה שנושא אשה

שולחן ערוך אבן העזר ב-ו

לעולם ישתדל אדם לישא בת תלמיד חכם ולהשיא בתו לתלמיד חכם. לא מצא בת תלמיד חכם, ישא בת גדולי הדור

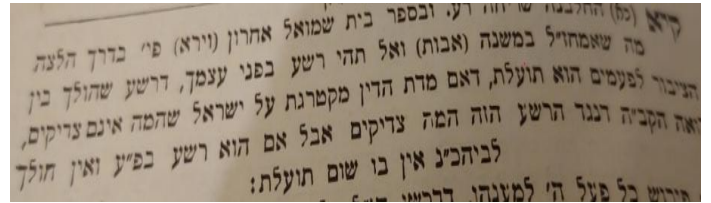
(משמע גדול הדור לא תלמיד חכם...)

ערוך השולחן אורח חיים סימן תקיח סעיף ח – היחס לכדורגל

וכתב רבינו הרמ"א דמותר לשחוק בכדור אפילו ברשות הרבים אף על גב שאינו אלא טיול בעלמא עכ"ל ויש מתרעמים על זה שאין זה שמחה וטיול רק לקטנים ולא לגדולים [שם ומג"א סק"ד בשם יש"ש] ובאמת אין זה תרעומות דכיון דחביב עליו לפי דעתו השפלה איך נמנע ממנו

שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן קסג – לא לבעלי לב חלש

ע"ד השאלה במי שקידש ואכל, ואחרי אכילתו הקיא כל מה שאכל קודם שבירך על מזונו, כיצד דינו אם מחויב לברך על מזונו, ואם יצא ידי קידוש, כיון דאין קידוש אלא במקום סעודה. (פוסק שלא מברך ולא יצא ידי קידוש)

משה ואהרן – אתר זושא – מגלים את הסיפור החסידי

שמות פרק ו פסוק כז-כז

הוא אהרן ומשה... הוא משה ואהרן

רש"י - יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין כאחד:

פעם אחת ביקר רבי צבי אלימלך מדינב בביתו של רבי הירש מזיטשטוב, "מחותנים" היו – בתו של ר' הירש נשואה הייתה לבנו של ר' צבי אלימלך.

במהלך השיחה שאל ר' הירש שאלה את אורחו הנכבד. בביתו היה מחזור תפילה, ובדף הראשון ציירו המדפיסים שער מקושט, כנהוג. את עמודי השער תמכו דמויותיהם של משה ואהרן, משה צויר כאדם גבוה ורזה, ואילו אהרן – נמוך ושמן.

"מניין ידע המדפיס לצייר כך?" שאל ר' הירש.

אמר לו ר' צבי אלימלך: "מן התלמוד אנו יודעים שמשה היה גבוה, שהרי הוא זה שפרס את יריעות האוהל מעל המשכן, שהיה גבוה עשר אמות (גדרים, דף לח עמוד א).

מן המקרא אנו יודעים שאהרן נמוך היה, שהרי נאמר "בהעלתך את הנִזֵּה" (במדבר ח, ב), כלומר שהיה על אהרן לעלות במדרגות כדי להדליק את המנורה, ומכאן שקומתו הייתה נמוכה.

ומניין שמשה רזה היה ואהרן רחב? דבר זה יש לתלמוד מפירוש רש"י. בתורה נאמר: "הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים... הוא משה ואהרן" (שמות ו, כז). ועל כך אומר רש"י: "יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין כאחד". ואם "משקלם" שווה, הרי שהגבוה צריך שיהיה רזה, והנמוך צריך להיות רחב ושמן.

החסידים שהיו במקום שמעו את דרשתו של ר' צבי אלימלך ופרצו בצחוק גדול. מיד השתיק אותם ר' הירש ואמר: "אל תצחקו. ה'מחותן' שלי גילה כעת רזי תורה וסודות נפלאים."

תובנה מאתר זושא : למרות פערי הגובה – משה ואהרן "שווים" ושקולים זה לזה. ובמילים אחרות – השוני בין אנשים אינו מעיד על "יותר" או "פחות", ומי ש"קטן" יותר בממד מסוים, עשוי להיות "גדול" יותר בממד אחר.

מסופר על תלמיד חכם אחד שראה חבורת עמי ארצות, שמעולם לא פתחו דף גמרא – יושבים ומתפללים בחבורה סביב מסכת שלפניהם. להפתעתו ראה שהם אוחזים עדיין בעמוד השער. שאל – ומה יש פה לפלפל ולדון? ענו לו – איננו מבינים איך 2 האריות למעלה עלו ולא שברו בדרך את אגרטי העציצים שבצדדים... ☺

ענה להם – יודעים אתם מה כתוב על השער? אמרו לו, ברור – תלמוד בבלי! ענה להם – לא, תלמוד בובהלה

עולם הבא (ותודה לאייל דוידסון)

(נג) כ' צס' רביד הזהב פ' נלבים
להס"ק מו"ה ישראל דוב זל"ל
אצד"ק יאשיניא ששטע צסס הר"ר
אלימלך שא' על עלמו שבסוף הוא
שיהי' לו עוה"צ. שכאשר יבא לעולם
העליון ישאלוהו אם למד תורה יאמר
לא. אם ההפלה ישיב לא. פשיה
מלות ומע"ס ישיב לא. ומשיבין לו
א"כ אחה חומר האמת. צעבור האמת
מגיע לך חלטה"צ פ"כ :

פורים - כיפורים

פונה רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, סגורם של ישראל לקב"ה ואומר לו אתה חייב לסלוח לעם ישראל ביוכ"פ, כי אחרת, הברכה: "מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעונות עמו בית ישראל ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה, מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הכיפורים" – תהיה ברכה לבטלה (**ותודה לעמיחי פישלר**)